

Příloha č. 1 výzvy k předkládání žádostí o podporu v rámci Operačního programu Praha – pól růstu ČR

Identifikace výzvy

Prioritní osa: 3 Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě

Investiční priorita: 1

Specifický cíl: 3.1 Posílená sociální infrastruktura pro integraci, komunitní služby a prevenci

Číslo výzvy: 17

Název výzvy: Podpora sociálních služeb, komunitního života a sociálního bydlení

Definice kulturně komunitního centra

Jako kulturně komunitní centra se pro účely této výzvy míní takové komunitní prostory, v kterých probíhá celé spektrum sociálních, kulturních a pohybových aktivit, jejichž primárním cílem je posilování místní sociální soudržnosti a sociální začleňování. Kulturně komunitní centra (dále také „komunitní centra“ a „centra“) jsou nezisková a nekomerční a poskytují prostor pro sociální, kulturní a pohybové aktivity zdola, v nichž aktivně participují členové místních (i nadmístních) komunit a které mají potenciál sociálně aktivizovat jednotlivé skupiny místních obyvatel, propojovat je mezi sebou a posilovat povědomí o místním společenství, jeho životě i vnitřních rozdílech. Komunitní centra jsou zároveň prostory, kde je možné provádět sociální práci na místní úrovni i poskytovat sociální služby, nicméně šíře aktivit odehrávajících se v rámci centra jde nad rámec sociálních služeb (dle zákona) a jednotlivé aktivity i jejich kombinace vycházejí z potřeb dané komunity, ve které se centrum nachází a pro kterou je primárně určeno. K naplnění cíle centra, kterým je posilování místní, sociální soudržnosti na úrovni komunity s přesahem nad její rámec a obecně i aktivizace života místního společenství prostřednictvím participace jeho členů, centrum může nabízet zázemí a zaměřovat se na občanskou angažovanost, aktivizační a komunitní projekty, komunitní umělecké¹ a pohybové² intervence, sociální práci, poskytování nízkoprahových a bezprahových aktivit apod. a ideálně jejich kombinaci. Součástí centra mohou být projekty sociálně kulturní/pohybové integrace například ve formě uměleckých či environmentálních³ a pohybových projektů zacílených na osoby ohrožené sociálním vyloučením, projekty zvyšující povědomí o problémech života ohrožených skupin osob, jejich potřebách i problematice soužití v rámci města apod. Takováto centra mohou vznikat nově a nezávisle na existující sociální infrastruktuře nebo prostřednictvím propojení existujících veřejných kulturních, sportovních, vzdělávacích institucí a center služeb⁴ s novými inovativními službami, které rozšíří portfolio činnosti dané organizace o další cílové skupiny⁵. Důraz musí být kladen na aktivizaci a aktivní participaci lidí z místní komunity (včetně těch z komunity vyloučených) s možností zahrnutí místních poskytovatelů služeb, vzdělávacích a kulturních institucí a vytvoření a posílení jejich spolupráce na místní úrovni vedoucí k dlouhodobým lokálním dopadům.

¹ Jde o umělecké aktivity prováděné nejen v dané komunitě, ale zacílené na komunitu a její problémy a uplatňující princip umělecké a aktivizační činnosti „zdola“, tedy aktivní participace a směřování aktivit místními obyvateli a uživateli centra. Cílem takových aktivit není kulturní produkce, ale formulace problémů a jejich řešení, aktivizace místních obyvatel a jejich jedinečných potenciálů, posilování soudržnosti a tolerance, rozšiřování a rozvoj dovedností, apod. Takovéto aktivity mají překračovat hranice jednotlivých sociálních skupin a mohou být prováděny ve spojení se sociální prací apod.

² Např. projekty realizující pohybově integrační aktivity pro interakci cílové skupiny s místní komunitou.

³ Např. propojování existujících komunit zahrádkových osad s místními komunitami a institucemi (školy, knihovny, apod.) za účelem realizace aktivit zacílených na environmentální vzdělávání dětí a prevenci sociálně patologického chování, integraci rodinných příslušníků dětí z etnických menšin; ustavování obdobných činností v rámci vznikajících či existujících komunitních zahrad a obdobných projektů.

⁴ Např. centra pro děti a mládež, školy, veřejné knihovny apod.

⁵ Např. využití prostor škol pro kulturní programy zaměřené na integraci rodinných příslušníků dětí z etnických menšin, komunitní zahrady spojené se službami pro seniory či osoby se zdravotním postižením aj.

Příklady sociálně aktivizačních aktivit

- Sociálně kulturní aktivity – např. divadelní představení na téma řešení domácího násilí, výstava fotografií mládeže z řad imigrantů v místní komunitě na téma spojené se zemí původu
- Výchovně vzdělávací aktivity – např. doučování, motivační semináře pro mládež zaměřené na budoucí uplatnění na trhu práce, výchova k občanství
- Environmentální aktivity – např. aktivity zaměřené na zvelebování životního prostředí komunity, sběr odpadků, společná kultivace veřejných ploch, propojování existujících komunit zahrádkových osad či komunitních zahrad s místními komunitami a institucemi (školy, knihovny, apod.) za účelem realizace aktivit zacílených na environmentální vzdělávání dětí a prevenci sociálně patologického chování, integraci rodinných příslušníků dětí z etnických menšin
- Volnočasové aktivity nekomerčního charakteru – např. volnočasové aktivity pro mládež, aktivity pro celé rodiny, aktivity podporující mezigenerační soužití
- Komunitní sociální práce – musí být vykonávána kvalifikovaným sociálním pracovníkem dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Sociální práce je profesionální aktivita zaměřená na pomoc jednotlivcům, skupinám či komunitám, s cílem zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí. Sociální práce se dále zaměřuje na tvorbu příznivých společenských podmínek, podporuje sociální změnu, zasahuje tam, kde se lidé dostávají do konfliktu se svým sociálním prostředím. Pro sociální práci jsou klíčové principy lidských práv a společenské spravedlnosti a solidarity.

- Aktivity nízkoprahového a bezprahového charakteru pro jednotlivé skupiny osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených
- Aktivity nízkoprahového charakteru na podporu rodin v nepříznivé sociální situaci, jako jsou kluby matek, mateřská centra, předškolní kluby nebo rodičovské skupiny založené na principu svépomoci
- Prevence ztráty bydlení (prevence vyloučení z bydlení) - např. formou protidluhového poradenství, vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti, sociální práce jako nástroje zprostředkujícího přístup k adekvátnímu bydlení a jeho udržení
- Osvětové, preventivní a informační aktivity na podporu zdravého životního stylu u osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených
- Aktivity zvyšující povědomí o problémech života skupin osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, jejich potřebách i problematice soužití v rámci města
- Aktivity řešící eskalaci sociálního napětí na místní úrovni

Pro účely této výzvy se sociálně aktivizačními aktivitami nerozumí registrované sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Do sociálně aktivizačních aktivit musí být zapojena cílová skupina osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených.

Hodnoty komunitní (sociální) práce jsou naplňovány skrze následující principy:

- 1. Aktivizace = „probouzení“**, rozvoj činnosti, samostatnosti členů komunity při řešení sdílených problémů vedoucí k participaci a ke zplnomocnění; proces podněcování členů komunity ke změně pasivního postoje a přístupu v aktivní, posílení pocitu „mohu ovlivnit podmínky, které mají vliv na mou životní situaci“.
Komunitní (sociální) pracovník vyhledává přirozené autority uvnitř komunity, prostřednictvím nichž získává informace a mapuje potřeby komunity, navazuje spolupráci, motivuje členy komunity k převzetí iniciativy a odpovědnosti, nalézání způsobů řešení problémů a hledá způsoby zapojení neaktivní části komunity.
- 2. Participace = „podílení se“**, účast na rozhodování a na přímé realizaci opatření na úrovni sousedství, vyloučené lokality, obce, města či mikroregionu.
Participace zahrnuje široké spektrum aktivit. Horizontální participace na úrovni občanské společnosti může mít podobu zapojování lidí do sousedské a širší komunity, do diskuse nad důležitými opatřeními týkajícími se života v obcích. Vertikální participace (politická) pak může zahrnovat účast lidí na procesech plánování, rozhodování, řízení, implementace a evaluace, podílení se na výkonu moci a sebeurčení (zapojování lidí do prevence a do rozhodovacích procesů na místní úrovni).
- 3. Zplnomocnění = „předání“**, přenechání komunity vlastnímu řízení ve chvíli, kdy již získala vliv nad podmínkami svého života; je výsledkem uschopnění a zkompetentnění členů komunity, kteří znají své problémy, jsou si vědomi svých zdrojů/silných stránek a mají schopnost a kapacitu jednat a dosahovat vliv (mají přístup ke komponentům moci - vědění, dovednosti, rozhodování, síť a zdroje). Proces zplnomocnění probíhá skrze kritické uvědomění, participaci na lokálních záležitostech a partnerství zúčastněných aktérů. Výsledkem zplnomocnění je sdílení redistribuce moci.
- 4. Kolektivní/skupinová spolupráce = spolupráce se skupinami lidí**, pro kterou je třeba vytvořit adekvátní podmínky (posilování vzájemné důvěry a sebedůvěry, vzájemná solidarita a pomoc, respekt k odlišnostem, dobrovolnost, rovnocennost, koncentrace na silné stránky lidí a komunit, otevřenost, informovanost, transparentnost, sebeorganizování na demokratických principech).
Komunitní (sociální) práce je přístup, který spojuje lidi dohromady a vede je k tomu, aby prostřednictvím efektivního využití vlastních zdrojů uměli nacházet řešení svých problémů, aby dokázali hájit své zájmy a jednat v zájmu celku s ohledem na individuální potřeby členů komunity. Ukazuje lidem, že jejich přání a problémy jsou podobné/stejně jako potřeby jejich sousedů, že se jedná o problémy, se kterými si jeden člověk poradit nedokáže, společnými silami je ale mohou zvládnout.
- 5. Práce s místními zdroji, dosažitelnost úspěchů, udržitelnost výsledků a dosažených změn** = zplnomocňující proces, který vychází z posilování místních zdrojů; koncentruje se na silné stránky lidí a je posilován zkušeností malých společných úspěchů více lidí, vytváří předpoklady pro udržitelnost výsledků a dosažených změn.
- 6. Komplexní přístup = víceúrovňový**, se zapojením různých aktérů, vyjednávání konsensu, využívání mnoha metod
- 7. Zodpovědnost, sdílená zodpovědnost**
- 8. Reflektivní praxe a celoživotní učení**